

N.Y.C. TIME
זמן הדלקת נרות - 4:12
סוף זמני ק"ש - 8:56
9:32 -
סוף זמן תפלה - 10:18
דף היומי לש"ק: ב"ק מ"ד

בס"ד, עש"ק פ' מקץ - שנת תשפ"ד לפ"ק

פרשת מקץ

ברש"י על אתר). ובמו"ק (יח). מבואר, שפרעה שהי' בימי משה הי' ננס (midet) - גובהו אמה.

ולפ"ז יש לומר שפרעה, שירש את טבעת המלך מהמלך שקדמו שהי' גובהו גובה ממוצע, לא הי' יכול להניח את הטבעת על אצבעו שהייתה קטנה מדאי, ולכן הניח אותה על ידו כמו צמיד. וכי תימא, הלוא בהמשך הפסוק כתוב "ויתן אותה על יד יוסף" - ולא על אצבעו. שמא יש לומר בדרך דוחק שמשום כבודו של פרעה - כדי שלא להדגיש שהי' ננס - לא הרשה ליוסף להניח את הטבעת על אצבעו, ואפשר שתלה אותה מצמיד שהי' על יד יוסף.

עה"פ "ויסר פרעה את טבעתו" איתא בפירושו רבינו יוסף בכור שור: כך דרך כשנותנין ממשלה, כמו שמצינו באחשורוש.

ויש להעיר דגם גבי אחשורוש כתוב: "ויסר המלך את טבעתו מעל ידו ויתנה להמן וגו'" (אסתר ג:), ולא מצינו שאחשורוש הי' ננס?

ושמא יש לומר בדרך דוחק דהנה מבואר במדרש לקח טוב על מגילת אסתר עה"פ "בהראותו את עושר כבוד מלכותו" (א:ד), שמצא אחשורוש את כל העושר שהטמין נבוכדנצר, ויש לשער שגם את טבעתו של נבוכדנצר מצא אחשורוש. ומבואר בכמה מקומות (תנוד"א רבה פמ"ב, פסיקתא דרב כהנא יג:מב, מדרש שוחר טוב קל"ד) שנבוכדנצר הי' ננס. וא"כ אם עשה נבוכדנצר טבעת לעצמו, הרי היתה הטבעת קטנה מדאי לאחשורוש שלא הי' ננס, ואם הי' אחשורוש רוצה ללבוש את טבעת נבוכדנצר, הי' צריך לתלותה מצמיד שעל ידו. ואם נבוכדנצר ירש טבעת רגילה ממלך אחר והוצרך להניחה על ידו [כמו צמיד], אפשר שמשום כבודו של נבוכדנצר לא הניח אחשורוש את הטבעת על אצבעו, אלא תלה אותה מצמיד שעל ידו, ומשום הכי כתוב: "ויסר המלך את טבעתו מעל ידו".

"אבל אשמים אנחנו על אחינו אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו" (מב:כא). יש להבין: איפה מצינו שביקש יוסף מאחיו שלא יעשו לו רע?

עיין במדרש (ב"ר פצ"א:ח) דאיתא שם: אפשר יוסף בן שבע עשרה שנה היה רואה את אחיו מוכרים אותו והוא שותק? אלא מלמד שהיה מתחבט לפני רגליו של כל אחד ואחד כדי שיתמלאו עליו רחמים, ולא נתמלאו. [ופי' המתנות כהונה: והוא שותק - ולא ביקש מהם על נפשו. אלא, ממה דכתיב 'בהתחננו' למדנו שנחבט וכו'. מתחבט - כלומר, הפיל והכה את ראשו על הארץ לפני כל אחד ואחד.]

"ותבלענה השבלים הדקות את שבע השבלים הבריאות והמלאות" (מא:ז). במושב זקנים לבעלי התוס' איתא: וא"ת, והא אין מראין לו לאדם דבר שאינו יכול להיות. כגון קופא דמרא בעינא דמחטא [חתיכת עץ עבה שנכנסת לתוך חור המחט (עיין ברכות נה:)]. ולפ"ז מהו 'ותבלענה'? אלא יש לומר שרצונו לומר לשון כיסוי, כמו "כבלע את הקודש" (במדבר ד:כ) - בכור שור.

"את חטאי אני מזכיר היום" (מא:ט). וכותב המשך חכמה: הביאור, דיתכן טעות בפרעה אשר חשד את שר המשקים בחנם. אך כאשר הגיד [שר המשקים] כעת כי היה רואה זה החלום, ויוסף פתר לו, אם כן כל מפעלות פרעה היה בגזירה קדומה, מהשגחה עליונה. ואם כן מה ששם אותו בבית האסורים - מאת אלקים היתה זאת, והיה באמת חוטא אשר היה ראוי לעונש לשבת בסוהר. ולכן אמר "את חטאי אני מזכיר היום" - שהיום רואים אנו שהוא חוטא, ורד"ק.

"ויתן אותי במשמר בית שר הטבחים אותי ואת שר האופים" (מא:י). במהרי"ל דיסקין עה"ת איתא: קשה, דלמה הי' צריך להזכיר את שר האופים.

אלא י"ל דכך אמר אל פרעה, דממני אין ראיא כ"כ דהוא פותר הגון, כיון דפתר לי לטובה, אפשר לומר דניסה את עצמו, אם יקויים פתרונו מאי איכפת לי' אם הי' לו אוהב א' שהוא תמיד בבית המלך. אבל משר האופים דפתר לו לרעה, ואם לא הי' יכול לפתור באמת, האיך סיכן בעצמו כ"כ, שמא לא יקויים פתרונו ויבקש עליו עלילות להרע לו חלילה. אלא בודאי שיודע בעצמו שיכול לפתור כראוי, ורד"ק.

עוד יש לומר דהוצרך להזכיר את שר האופים, דהא אמר 'איש כפתרון חלומי חלמנו', היינו שכמעט היו שני החלומות שוים לפתרונו, והוא הי' יודע להבחין ולפתור זה בפה וזה בפה, מסתמא הסימן שיוכל לפתור היטב כראוי, וק"ל.

"ויסר פרעה את טבעתו מעל ידו וגו'" (מא:מב). בספר אילת השחר הקשה הג"ר אהרן ליב שטיינמן זצ"ל: למה לא כתוב 'מאצבעו', שהרי הטבעת נמצאת באצבעו, עכ"ל.

ושמא יש לפרש הענין אליבא דמאן דאמר שפרעה שבימי משה הי' אותו פרעה שהי' בימי יוסף [ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף] - עשה עצמו כאילו לא ידע את יוסף (סוטה יא., מובא

בענין אכילת סופגניות בחנוכה

בספר מצות נר איש וביתו (עמ' רצ"ב) איתא: מה שאוכלים [בחנוכה] מאכלים העשויים בשמן, הוא כנראה לפרסם בימים אלו הנס שנעשה בשמן, דומה למה שמצינו בפורים וכו' דצריך להרבות היין ולהשתכר ביין דוקא וכו' כיון דעיקר הנס הי' ע"י יין, לכן זהו עיקר פירומו ניסא (עיי' ביה"ל סי' תרצ"ה ד"ה חייב איניש וכו').

בספר בנתיבות ההלכה (ח"ט - חנוכה עמ' 38) מובא בשם ספר אור עולם על חנוכה: המנהג הרווח לאכול בחנוכה מאכלים מטוגנים בשמן, אינו מופיע בספרי הפוסקים הידועים, אך יש לו מקורות קדומים. לפני שנביא את המקור למנהג זה, נבאר מה נקרא בנ"ך ובחז"ל 'לביבות', ומה נקרא 'סופגניות' 'סופגנין'.

המילה 'לביבות' מופיעה לראשונה במעשה אמנון ותמר שבספר שמואל: "ותקח את הבצק ותלוש ותלכב לעיניו ותבשל את הלביבות. ותקח את המשרת ותצוק לפניו" (ש"ב יג:ח-ט). ופירושו המפרשים שם שדרך עשייתם של אותם לביבות מתבארת מתוך הפסוקים, שהרי התרגום שם תירגם 'ותלכב' - ותחלוט, כלומר שלקחה בצק ושפכה עליהם מים רותחים, וזה ליכוב הלביבות, לאחר מכן טיגנה אותם בשמן, וכמו שפירשו חז"ל (סנהדרין כא). שתמר עשתה לו 'מיני טיגון', וכמשמעות הפסוק 'ותקח את המִשְׁרֵת ותצוק לפניו', שה'מִשְׁרֵת' הוא מחבת (frying pan), שהרי בכל מקום שכתוב בתור 'המחבת' (ויקרא ב:ה) מתרגם אונקלוס 'מסריתא'. הלביבות הללו דומות לסופגניות של ימינו.

הסופגנין מוזכרים במס' חלה (פ"א מ"ד) ובגמ' (פסחים לז.), בענין חיוב הפרשת חלה, ופירושו הראשונים שם (רש"י ורא"ש הל' חלה ס"ב) שהסופגנים הם ריקיקים (wafers) דקים העשויים כספוג (spongy). ובמס' כלים (פ"ה מ"ח) משמע שהסופגנין נאפים בתנור ואינם מטוגנים בשמן [אולי הוא המאפה התימני הנקרא 'לחוח' (pita)], ואינם דומים לסופגניות של ימינו, ושמן הוא שיבוש.

הראשון שהזכיר את מנהג אכילת לביבות וסופגנים בחנוכה הוא רבי קלונימוס בר קלונימוס בר מאיר הנשיא, שחי לפני כשבע מאות שנה ב'פרובנס' (Provence) שבדרום צרפת [נפטר בשנת ה' אלפים פ"ח]. באחד משיריו שהובא בספר אבן בוחן נכתב:
ובחורש השביעי בכסלו, קול המון שליו
לכבוד מתתיהו בן יוחנן ולא לגנאי, ולכבוד בן חשמונאי
יאספו הנשים החשובות, בקיאות לעשות הבריאה ולבב הלביבות
עגולות גדולות בהקף המרחשת,
ומראיהן טוב יני וארגמני כמראה הקשת
יאפו את הבצק ומינים יעשו מטעמים מהעיסה,
חביץ קדירה ובן דייסא
ועל הכל יקחו סולת חיטין, ויעשו ממנו הסופגנין והאסקריטין.

בשיר זה מוזכרים חמשה מאכלים שנהוג לאכול בחנוכה: א) לביבות, ב) חביץ קדירה, ג) דייסא, ד) סופגנין, ה) איסקריטין. טעם אכילת המאכלים הללו בחנוכה לא מוסבר.

מנהג אכילת מיני המאכל המופיעים בספר אבן בוחן לא הוזכר בספרים שונים של בני דורו. נראה שבמשך השנים הופסק מסיבות כשהם מנהג אכילת שאר המאכלים הללו, ונשאר רק מנהג אכילת הלביבות, הם הסופגניות של היום.

בספר שריד ופליט שהוציא לאור הרב יעקב משה טולידאנו בשנת תש"ה, הובא קטע שמיוחס לפירוש התפילות של רבי מיימון אבי הרמב"ם שנכתב בלשון ערבי (ספר זה הוזכר בשו"ת התשב"ץ ח"א סי'

ב). בדבריו מודגש כווד חשיבות השמירה על המנהגים, ובדרך אגב הוזכר מנהג אכילת הסופגנין, וכך נאמר שם: כתב רבינו מיימון בן יוסף בחיבורו על התפילות בלשון ערבי בפירושו על ענין חנוכה, "אין להקל בשום מנהג ואפילו מנהג קל, ויתחייב כל נכון לו לעשות שמחה ומאכל פרסום לנס שעשה ה' ברוך הוא עמנו [ובהם] באותם הימים, ופשוט המנהג לעשות סופגנין, בערבי 'אלספינג', והם הצפחיות [בדבש], ובתרגום איסקריטין, [והיא] מנהג הקדמונים משום שהם קלויים בשמן זכר לברכתו [נראה שכוונתו לומר שכזכר לברכה שהיתה בשמן שבפך שדלק שמונה ימים, אנו נוהגים לאכול מאכלים מטוגנים בשמן].

וממשיך רבינו מיימון: וכתב רבינו ניסים ז"ל במגילת סתרים כי כל מנהגי האומה באלו המנהגות כמו זה, ו[אכילת] הראש בראש השנה, בחלב בפורים ובמוצאי פסח, והפולים ביום הושענא רבה, אותם המנהגות אין לנו לבזותם, ומי שהנהיגם זריו ומשתדל הוא, כי הם מעיקרים נעשים [ר"ל, שהמנהגים מיוסדים על שרשים שעושים על פיהם] ולא יבזו במנהג האומה. וכבר אמר הנביא ע"ה "ואל תטוש תורת אמת" (משלי א:ח, ו:כ) - דת אומתך אל תעזוב. ובקבלות הגאונים ראשי ישיבות נזכרו מנהגים כמו אלה בהנהגותיהם בסיפוריהם, ולא יתבזה דבר מה שעשו הקדמונים. עכ"ל רבינו מיימון.

כבר הזכרנו טעם אחד לאכילת סופגניות ומאכלים מטוגנים בזמן בחנוכה: זכר לנס שנעשה עם שמן.

בעל בן איש חי, בספרו ידי חיים (עמ' קכ"ז, מובא בקונטרס תורת אמת - חנוכה, עמ' י"ד, ובס' אור הגנוז - חנוכה, עמ' כ"ט) כותב טעם נוסף למה שמדליקים בשמן זית, וטעם זה שייך ג"כ לאכילת מאכלים המטוגנים בשמן זית: מצוה בשמן זית, כי אמרו רז"ל (הוריות יג:) אכילת זיתים גורמת שכחה, אך שמן עושה זכירה, ועשו סימן לזה: 'אב משכח, בן מפקח'. והיונים רצו לשכחם מן התורה, כמו שאומרים בהודאה: "כשעמדה מלכות יון הרשעה על עמך ישראל להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך". אך ישראל גברו ולא שלטה בהם השכחה שהיא קשורה בזית, אלא שלטה בהם הזכירה שהיא קשורה בשמן זית, לכך מדליקין בשמן זית, עכ"ל.

בהליכות שלמה (מועדי השנה, תשרי-אדר פי"ז, ארחות הלכה, הערה 20) איתא: וברשימות כתבירי כתב רבינו [הגרי"ז] אויערבאך זצ"ל] טעם נוסף לאכילת הסופגניות [וכמדומה שבעל פה אמר כן בשם גדול אחד] כי בחנוכה בית חשמונאי טיהרו את כל המקדש, ואילו את אבני המזבח ששקצום היונים לא ידעו לטהרם וגנוזם (ע"ז נב:), והצטערו על כך. ולכן נהגו במאכלים שמברכים עליהם ברכה מעין שלש, שבה מזכירין 'ועל מזבחך', משא"כ בברכת המזון שאין מוזכר בה המזבח ביחוד.

ועוד איתא שם (פי"ז סע' י'): סופגניות שאוכלים בימי החנוכה, שבלילתם עבה וא"כ מטגנים אותן בריבוי שמן, אין מברכים עליהם בשעת הסעודה, אף אם באים בסוף הסעודה לקינוח.

ובסע' י"א איתא: מותר להניח בשבת סופגניות על מיחם שעל גבי האש, אף אם יש בתוכן מרקחת [ריבה (jam)] לחה.

ובהערה ט"ו מבואר: ואין לחוש בזה לבישול אחר בישול לגבי המרקחת, דיתכן ש'לח' האמור לענין שבת שיש בו בישול אחר בישול אם נצטנן, היינו דוקא כמו מים, יין, וחלב - שהם משקין גמורים, ולא בדברים הנאכלים אע"פ שהם לחים ונוזליים קצת, שהרי ברוב הדברים היבשים המבושלים יש ג"כ קצת ליחות, ואעפ"כ חשיבי לענין זה כיבשים, וצ"ע. ולכן עכ"פ בנידון דידן שהמרקחת מכוונסת בתוך תבשיל יבש, והתבשיל הוא הרוב, יש לסמוך גם על דעת הסוברים דרובו יבש סגי, ושפיר שרי.

לז"נ מורי ורבי הגאון הרב אברהם יעקב בן הרב מאיר הכהן פאם זצ"ל - נפ' כ"ח מנחם אב תשס"א
לז"נ ר' בנימין בן הרב ר' מרדכי ז"ל שור
לז"נ מרת עטא שרה בת ר' בנימין ע"ה - נפ' כ"ג אדר א' תשס"ח

PARSHAS MIKEITZ
© COPYRIGHT 2023
BY RABBI MATIS BLUM Z"L

נדב בן דבורה לרפ"ש

רוחמה ליבא בת רבקה לרפ"ש
פעסא רחל בת דבורה לרפ"ש
צביה חיה בת לאה ברעניא לרפ"ש

“אחרי הודיע אלקים אותך את כל זאת אין נכון וחכם כמוך”
(מא:לט)

“Since Hashem has revealed all this to you [it is apparent that] there is no one as wise and understanding as you.”

If Yosef had said that the wisdom which he possessed was not his, but rather G-d's, why did Par'oh say that there was no one as wise as Yosef?

The *Dubner Maggid, Z'T'L'*, explained with a parable: A person collecting charity came to a wealthy businessman and requested a contribution. The wealthy man said to him, “Why do you come to me - I'm not wealthy at all. I borrowed money to buy my office building, and my huge inventory was all purchased on credit. Actually, I am very poor, for I have so many debts ...”

The person collecting replied to him, “While it is true that you may be in debt, you are far from being a poor man. To the contrary - the fact that so many people extended credit to you shows that they consider you to be wealthy, and are certain that you will be able to repay your debts. They would never give such a loan to me ...”

The same was true in regard to Yosef. If Hashem would not have considered him to be so wise He would not have revealed all of His secrets to him, for the verse says “יהיב חוכמתא לחכימין” - Hashem gives wisdom to the wise.

“שבע השבלים הטובות שבע שנים הנה וגו' ושבע השבלים הרקות שדופות הקדים יהיו שבע שני רעב” (מא:כו-ז)

“The seven good ears are seven [good years] ... the seven empty windscorched ears will be seven years of famine.”

Why does the Torah use the present term *Heina* - [“they are”] when referring to the years of plenty, while it used the future tense [*Yihiyu*] when alluding to the seven years of famine?

Hagaon Rav Shaul Katzenellenbogen, Z'T'L', of Vilna, explains that Chazal tell us that while the seven good years came in their entirety, the famine only lasted for two years until Yaakov came to Egypt and blessed Paroh. The

remaining five years of famine took place during the time of Yechezkel.

It was for this reason that the good years were referred to in the present tense, while the years of famine were referred to in the future tense.

HALACHIC DISCUSSIONS

(not to be relied upon for Halacha L'Ma'aseh)

Is it considered *Hiddur Mitzva* to allow the Chanuka candles to burn for more than half an hour after *Tzeis Hakochovim*?

The Mogein Avrohom (O.C. 672:3) and the Mishna Berura write that there is no *Hiddur Mitzva* to have the candles burn longer than the *Shiur* since it is permissible to benefit from the light after that point. *Hiddur Mitzva* applies only during the time that the Mitzva is actually being performed.

In *She'eilas Yaaveitz* (I:4), Hagaon Rav Yaakov Emden Z'T'L' writes that one who is *Machmir* to put enough oil in the Menorah to burn for the entire night should be blessed, because he has performed a *Mitzva Min Hamuvchar*.

The Teshuvos Mishnas Sochir (O.C. 28) brings a proof from the Ran (in the beginning of the second Perek of Shabbos) in the name of the Ge'onim that the leftover oil of the Chanuka candles is *Muktza*. This would imply that there is a Mitzva even with the candles that burn after the original half hour.

QUESTIONS OF THE WEEK

- 1) Is it permissible to sleep in a Shul? In a Beis Medrash?
- 2) Is one obligated to sacrifice a limb of his in order to save his friend's life?
- 3) If someone's name is “Sholom”, is it permissible to call him by his name in a lavatory? [“Sholom” is also a name of Hashem].
- 4) How much older was Yoseif than Osnas?
- 5) This Shabbos the regular Haftara for Parshas Mikeitz is read. When will the next time be [according to our *Luach*]? [The issue revolves around when Parshas

Mikeitz is not Shabbos Chanuka].

- 6) Did Reuvein know about *Mechiras Yoseif*?
- 7) How was the extra amount of time that Yoseif remained in prison for asking the Sar Hamashkim to remember him *Midah K'neged Midah*?
- 8) If they read the *Kri'ah* for the wrong day of Chanuka [e.g. the third day's *Kri'ah* on the second day] were they *Yotzei*?
- 9) Where do we see in this week's Parsha that one should Daven for the welfare of the government?
- 10) What authority did Paroh give Yoseif regarding kissing?
- 11) Why did Yoseif place his goblet in Binyomin's sack which caused Binyomin so much pain?
- 12) What is unique about the Bracha on *Neiros Chanuka*?
- 13) Congealed oil may not be used for the Menorah in the Beis Hamikdash (see Rambam, Hil. Tumas Ochlim 1:19). May it be used for Chanuka candles?
- 14) On Erev Shabbos Chanuka when is *Ma'oz Tzur* sung?

ANSWERS

- 1) It is forbidden to sleep in a Shul [unless one studies there regularly]. However, it is permissible to nap in a Beis Medrash (Orach Chaim 151; 3-4. Rabbi Akiva Eiger, Z'T'L', questions if even this is permissible. See Mishna Berura 15-17).
- 2) According to the Rakanti, one is required to sacrifice a limb of his to save a friend's life. The Radvaz maintains that he is not obligated to do so - it is merely a *Midas Chassidus* (see Pischei Teshuva Yoreh Deah 157:15).
- 3) If someone's name is "Sholom", it is preferable not to call him by his full name in the lavatory. It is best to call him "Sholo" or "Sholon" (Mishna Berura 84:6).
- 4) Since Dina and Yoseif were exchanged when they were embryos from Rochel's womb to Leah's (see Targum Yonoson, Bereishis 30:21) we see that they were the same age. And since Chazal tell us in Meseches Sofrim (21:9) that Dina was six years old when she gave birth to Osnas, we can surmise that Yoseif was six years older than Osnas.
- 5) The next time that Parshas Mikeitz will *not* be Shabbos Chanuka will be in 5801.
- 6) From the Pirkei D'Rebbi Eliezer (38) it seems that he was informed and included in the *Cheirem* not to reveal it. According to the Zohar (cited in Radal on Pirkei D'Rebbi Eliezer 38:76), he did not know about it.
- 7) Since he used the word *Zechartani* twice, he languished two additional years in prison (Bereishis Rabba 89:3).
- 8) Yes (Mishna Berura 684:3).
- 9) According to the Midrash Lekach Tov, we learn it

from Yoseif's words: "אלקים יענה את שלום פרעה" (מא:טז)

- 10) According to the Tzeida Laderech (41:40), the Egyptians were only permitted to kiss Paroh's hand with Yoseif's permission (also see Bereishis Rabba 90:2).
- 11) He wished to ascertain if the brothers brought their real brother, Binyomin, or an imposter. By accusing Binyomin of stealing his goblet, he was able to tell by the brothers' strong reaction that this was indeed Binyomin and not some doppelganger (Moshav Zekeinim, Chizkuni 44:2).
- 12) According to the Mor U'ketzi'a (O.C. 672), the Bracha on the *Neiros Chanuka* is an integral part of the Mitzva of *Pirsumei Nisa* since it indicates that the lighting is for the purpose of the Mitzva and not for one's own needs.
- 13) According to Hagaon Rav Shmuel Vosner Z'T'L' (Teshuvos Sheivet Haleivi IX:143), jelled olive oil may be used for *Neiros Chanuka* even *Lechat'chila*.
- 14) The Leket Yosher (p. 153) writes that when the Terumas Hadeshen would light the Chanuka candles on Erev Shabbos Chanuka, he would wait to sing *Ma'oz Tzur* with the Zemiros of Shabbos. This was also the custom of the Steipler Rav Z'T'L' (Orchos Rabbeinu III, p. 29).

IMPORTANT

We are nearing the completion of a Torah Lodaas Haggadah. It will be published in time for this coming Pesach, בע"ה. The Haggadah will include many *vertlach* and *Halacha inyanim*. Full and partial dedication opportunities are available:

Full Page Sponsor - \$1000

Half Page Sponsor - \$500

Sponsor - \$100

To sponsor the name of the Sefer, or with any other questions, please contact us at either: 347-263-7478 or 732-364-3017.

Payments can be made in any of the following ways.

- **Checks** can be made out to: Cong. Torah Lodaas and mailed to 28 East 6th St., Lakewood, NJ 08701
- **Paypal:** [PayPal.Me/torahlodaas](https://torahlodaas.com/donate)
- **Credit card:** <https://torahlodaas.com/donate> (available starting Friday, October 27th)

Due to many practical considerations, Torah Lodaas is only available through e-mail. Anyone who wishes to dedicate an issue or receive Torah Lodaas is asked to send his name and e-mail address to: TorahLodaas@gmail.com

The material for this issue has been reprinted from previous years